

BERNARD KOHLER: EGYESÜLETI ÉLET FRANCIAORSZÁGBAN

BEVEZETŐ

A megújuló Szín – Közösségi Művelődés új rovatának egyike a *nemzetközi kitekintés* nevet viselő, címében is megfogalmazva, a nemzetközi gyakorlat, nemzetközi példák bemutatását tűzte ki céljául. A jó példákon túl a kapcsolatokról is szeretnénk írni, nemcsak a megismertetés, hanem bevallottan a kedvcsinálás szándékával is.

Egy olyan sorozatot tervezünk a lapban, amely a környező és távolabbi országok szakmai gyakorlatát olyan módon mutatná be, hogy kiderüljenek azok a markáns hangsúlyok, amelyek az adott ország tevékenységének meghatározói, legfőbb jellemzői. Szeretnénk, ha láthatóak lennének az ottani és itthoni munka közötti különbségek és azonosságok.

Nem véletlen, hogy a sorozat bevezető cikke Franciaországba kalauzol el minket, hiszen sok évtizedes szakmai kapcsolat van a két ország között, és azt hiszem, sokunk nevében mondhatom, hogy a francia példa, valóban példaként szolgált számunkra az elmúlt évek során. Két nevet mindenképpen ki kell emelnem, Paul Blin és Bernard Kohler nevét, akiknek fáradhatatlan és lelkes szervezőmunkája számos magyar kollégának tette lehetővé, hogy Normandiában, illetve Dél-Franciaországban, Languedoc-Roussillon régióban tanulmányozza a közösségi művelődés rendszerét, hálózatát.

Ezek után nem meglepő, szinte természetes, hogy első szerzőnk Bernard Kohler, aki a Narbonne-i művelődési ház vezetőjeként szerzett kivételes tapasztalatokat, ugyanakkor a Regionális Szövetség elnökeként a hálózat egészét érintő koncepciók kidolgozásában és a stratégiai tervezésben is részt vett. Ma már nyugdíjasként, mint önkéntes segíti a szervezet munkáját. Írása a francia művelődési és ifjúsági házakról szól, amelyek történelmi hátterét, kialakulását

és küldetését a szerző szemléletesen vázolja fel, jól láttatva azt a francia sajátosságot, amelyet az egyesületek kiemelt szerepe jelent a házak működtetésében.

A folytatásban – a későbbi cikkekben – konkrét példák, élő, a hétköznapi gyakorlatot bemutató írásokon keresztül ismerhetjük majd meg a francia közösségi művelődést, a mindennapi örömeket, nehézségeket, problémákat.

EGYESÜLETI ÉLET FRANCIAORSZÁGBAN

A francia egyesületi élet 1901-ben, egy, a parlament által megszavazott törvénynek köszönhetően vette kezdetét. Korábban, a vallási rendek kivételével, tilos volt csoportokba szerveződni. Az 1901-es törvény értelmében az állampolgárok szabadságjogjai nagymértékben növekedtek: ettől kezdve két személy elég volt egy egyesület alapításához, a Prefektúrához (Megyeháza) benyújtott alapszabály elfogadásával az állam hivatalosan is elismerte és jogi felelősséggel ruházta fel a szervezetet. Ez a szabadság nemcsak az egyesület alapítását, de működését is jellemezte, a tevékenységüket meghatározó alapszabályt az alapító tagok szabadon definiálhatták, természetesen az alkotmány és a törvények tiszteletben tartásával.

Franciaországban a mai napig az 1901-es törvény adja meg az egyesületi élet kereteit. Több száz ezer egyesület létezik a legkülönbözőbb területeken: kultúra, sport, környezetvédelem, politika, szociális, karitatív, vallási, laikus, érdekvédelmi. Ez tehát az a háttér, amelyben megszülettek a különféle népműveléssel foglalkozó szervezetek, kezdetektől kiemelt hangsúlyt fektetve az ifjúságra. Franciaországban, az egész életen át tartó tanulás fogalmának – amelyet hívhatunk népművelésnek, közművelődésnek, felnőttképzésnek – eszmei gyökere Condorcet nevéhez

köthetően, a Nagy Francia Forradalomig nyúlik vissza. Ez az alapja a közoktatásról szóló törvényeknek is, amelyek kötelezővé teszik minden gyerek, fiú és lány számára az iskolába járást a XIX. század végétől kezdődően. Korábban az iskolaügy lényegében a katolikus egyház kezében volt.

A közművelődés, népművelés ifjúságra vonatkozó felfogása szerint az egyesületeknek kell az iskola folytatásaként a szabadidőben és a szünidőben lehetőséget biztosítani a különböző tevékenységeknek, mint sport, zene, amatőr művészetek, színház, olvasás... stb. Hiszen a tanulás, művelődés során – megismervén a minket körülvevő világot – nézeteink, véleményünk alakul, formálódik, elősegítve azt, hogy felelős állampolgárokká válhassunk.

A XX. század eleji Franciaország az egyesületek sokaságát kínálta, amelyek között találhattunk katolikus és református, de számtalan, egyetlen valláshoz sem kötődő szervezetet. 1945-ben a német megszállást követő felszabadulás idejében szükségesnek tűnt kibékíteni a francia társadalmat, és lehetővé tenni az emberek békés együttélését a háború traumája után.

Ebben a környezetben született meg a Művelődési és Ifjúsági Házak eszméje: biztosítani egy olyan helyet, ahol mindenkinek – politikai, vallási, ideológiai hovatartozástól függetlenül – lehetősége van találkozni, beszélgetni, különböző, számára fontos tevékenységeket végezni. Ezek a házak demokratikus szabályok szerint működnek, közgyűlés, választott igazgatóság vezetésével.

Művelődési és Ifjúsági Házak (MJC)

Az MJC-k értékeit és működését az Alapelvekről szóló Nyilatkozat határozza meg. Ennek lényege:

1.) Az MJC-k az emberek önállóságának és kiteljesedésének segítésére hivatottak. Hálózatot alkotnak, tagjai a Művelődési és Ifjúsági Házak Regionális Szövetségeinek, amelyek az Országos Szövetség (Konföderáció) részei.

Mindenki számára biztosítják a kultúrához és a neveléshez való hozzáférés lehetőségét, hozzájárulva ezáltal a lakosság egészének részvételéhez egy koherens társadalom létrehozásában.

Az MJC-k küldetése, a lakossági elvárásoknak megfelelően, a társadalmi megújulás és kísérletezés animálása. Minden cselekvés, tevékenység, akció és minden szolgáltatás a kezdeményezést, a felelősségvállalást, az aktív állampolgári cselekvés gyakorlását bátorítja.

2.) A fiatalok nevelése fontos része az MJC-k ifjúságpolitikájának. Elősegítik a tudás és gyakorlat generációk közötti átadását, és bátorítják a lakosság egészének önkifejezését és (gyakorlati) tapasztalatszerzését a művelődés területén.

3.) Az MJC-k a személyes meggyőződést tiszteletben tartva, pártoktól, politikai és szakszervezeti mozgalmaktól, vallástól független, semleges helyet nyújtanak, amelyek megkülönböztetés nélkül, mindenki számára nyitottak, lehetővé téve a résztvevők

közötti eleven kapcsolatot. Közreműködnek a lakókörnyezet, város, falu, lakónegyed társadalmi kapcsolatainak kialakításában és erősítésében.

4.) Ez a beágyazódás – a helyi és területi szervezetekkel partnerségben – csak a helyi fejlesztésekben való részvétellel és az ott élők igényeinek, véleményének meghallgatásával lehetséges.

5.) Az Országos és Regionális Szövetségek valamint a helyi művelődési és ifjúsági házak a demokrácia elveinek és gyakorlatának elkötelezettjei; a gondolatok, eszmék megvitatásának gerjesztői; a kreativitás, a kezdeményezések, újítások, kísérleti alkotóműhelyek támogatói.

6.) A változatos gyakorlat adja az MJC-k különlegességét. Kompetenciájuk és tudásuk különböző módon segíti a lakosságot – a projektek ellenőrzése, a közös javak kezelése, valamint az emberek közötti kapcsolatok élénkítése által.

A választott tisztségviselők, az önkéntesek és a fizetett alkalmazottak segítségével magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt a szabadidő, az animáció és a képzés területén is.

7.) Az azonos értékek, a főbb irányvonalak közös megfogalmazása, a hálózati működés és a különböző szintek önállóságának elfogadása adja az Országos Szövetség, a Konföderáció eredetiségét és dinamizmusát.

8.) A Konföderációnak tiszteletben kell tartania az Alapelvekről szóló aktuális Nyilatkozatot. Kutatásai és szakmai párbeszéd alapján – a Regionális Szövetséggel együttműködésben – alakítja ki a stratégiai irányokat, valamint aktualizálja társadalmi szerepét és hasznosságát.

A Konföderáció képviseli a hálózatot országos és nemzetközi szinten.

FRANCIA-MAGYAR KAPCSOLATOK

Több mint 25 éves múltra tekintenek vissza a francia-magyar (csere)kapcsolatok, amelyek a legkülönbözőbb területeket érintik: önkormányzati képviselők, borászok, tanárok, népművelők és önkéntesek, és természetesen fiatalok ezrei vettek részt benne, Beke Pál fáradhatatlan és folyamatos támogatásának köszönhetően. A két ország közötti első együttműködési megállapodás magyar partnere a Magyar Művelődési Intézet, ezt követően a Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesülete volt. 2009 novemberében az okmányt magyar részről Monostori Éva, a Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesületének elnöke, francia részről Frédéric Prella, a Konföderáció elnöke írta alá. Ezen felül a Konföderáció 2003-ban egy európai koordinációt hozott létre 18 ország, köztük Magyarország részvételével.

Beke Pál és Vattay Dénes a kezdetektől képviselte Magyarországot, csakúgy, mint Závogyán Magdolna, és ma Monostori Éva.